

Szekelyország

«Szekely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Tordaazanyos és Udvarhely-vármegyék pártoktól független, székely érdekű ujsága

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetések díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta Igkarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489.sz.

Egyletek — egyesülnek!

[—gh] Az E. M. K. E., Székely Társaság és az E. K. E. együttes gyűlést tartott Gyergyószentmiklóson, ebben a fűrgő véru, legújabb szekelyföldi városkában.

Három egyesület összefogott és idegenforgalmat akar teremteni — Gyergyószentmiklósnak. És mert erősen akarják és mert azonnal dologhoz fogtak és a tett teréfe léptek, szent meggyőződéssel valljuk, hogy szándékukat, hazafias törekvésüket — siker kell kövesse.

Tremál Rezső a rekriminációk helyett, külföldi példákkal ilusztrálta, hogy mit kell tennünk. A nemzet virágos kertjére: a hazafias érzésű, romlatlan lelkű főiskolai és középiskolai ifjuság bevonására mutatott reá, akikkel egy idegenforgalmi ügyosztály létesítését megvalósíthatják.

Vákár P. Arthur lapszerkesztő a három egyesület egyértelmű előterjesztését ismertette. Ezek egyike az idegenforgalmi ügyosztály szervezéséről, az utjelzők felállításáról, az elszállásolás- és kalauzolásokról; a második a Gyilkostó alkalmas pontjára 5—6 szobás turista menedékház építéséről; a harmadik pedig a Gyilkostó és környékére érvényesítendő bérkocsi és fuvarozási szabályrendelet megalkotásáról szól.

Ez utóbbit el is készítve, a gyűlésből kiküldötte Szabó György és Görög Joachim elnököket, E. Deér Kálmán és Simon Ádám bizottsági tagokat, hogy a vá-

rosképviselőtestülete éber a nagypontosságú javaslatokat minél sürgősebben tárgyalassák.

Mi első sorban csak annak örvendünk, hogy három egyesületet — egy cél felé törekvésben és vállvetett munkában látunk. Ennek nagy a jelentősége, mert az igazi székely testvéri összetartás embrióját, a picinyke mustár mag érvényesülését véljük az ilyen és ehhez hasonló akciókban felismerni.

Sok, szilte megszámlálhatatlan az egyesületeink száma, de a kevésnél is csekélyebb azok feljegyzésre érdemes tevékenysége.

Válogatunk a munkában, mint a „pap kutyája a lönyében” — a helyett, hogy egyesült erővel Madách intését követnők mindnyájan: „Ember küzdj és bízva bizzál!”...

A kicsiny Gyergyószentmiklós értelmisége most utat mutatott az összes szekelyföldi városok, sőt még a faluk nyitott szemmel járó polgárságának is.

Ne várjuk tétlenül a legtöbb helyen s'ruc-politikat üző vezérek lassu, lomha megmozdulását. Hiszen Simon Ádám mondá a szóban levő gyűlésen: „konkrét esetekkel igazolom, hogy városunk nem tette meg azt a kötelezettséget, a mely reá hárult”. — Görög Joachim pedig szomorúsággal hangoztatta, hogy „a közügyek szeretete nem talál méltó képviselőkre olyan helyeken, ahonnan pedig a polgárság az irányítást várna”.

És ez így van a Székelyföld legtöbb helyén. Kéves a lelkiismeretes vezér, aki valósággal hivatása magaslatán áll; tenni akar és tenni tud is. Nagyon kevés az ilyen vezérünk...

Ne várjuk tehát a kezdeményezést — különösen társadalmi téren ne — az egyes vezérektől. E helyett a szekelyföldi városok egyesületei — hol szükségét látják — lépjenek együttes akcióba és készítsék elő a sürgős megvalósításra érett kérdéseket. Vonják be a képviselőtestületek tagjait s indítsák harcha, mint kiküldött bizottságot a közügyekért.

A hazai ipar kérdéséhez.

Irta: Dr. Hollósy István.

Most értesülök a „Szekelyország”-ból arról, hogy a marosvásárhelyi „Az Ellenzék” szíves volt leközölni egyik cikkemet. Mika Ottokár ottani újságíró kollégám pedig megtisztelt azzal, hogy hozzá szólt az általam elmondottakhoz.

Mindenek előtt köszönöm a szíves figyelmet mindkettőjüknek s „Az Ellenzék” szerkesztőségét legyen szabad arra kérnem, hogy e sorokban elmondandó nézeteimnek lenne szíves b. lapjában is helyet adni. Nem azért, hogy válaszolhassak, — mert ez mellékes, nem is szeretem a polemikát — hanem azért, hogy egy nagy fontosságú kötelességre felhívjam a szekely társadalom figyelmét, az olcsó Jánosok szerepkörét illetőleg.

Tehát örvendek, hogy Mika Ottokár ur szoba állt velem a magyar iparról és a magyar ipart lenéző hazai közönségről beszélgetni.

Hogy a magyar társadalom nem becsüli meg azt a két rendkívüli nagy kincset, amik a magyar föld-

Ilyen módon aztán hatalmas társadalmi élet, újabb és frissebb erő jön mozgásba, amely a felig meghalt vezéreket is fokozott tevékenységre tudja serkenteni s ha kell, még kényszeríteni is. Csak féluton megállani — nem szabad!...

A szekely nemzet ügyét első sorban önmagának a szekelységnek kell felkarolnia. Erre minden egyes polgár hivatott. Adjunk eszmét, utat és módot a vezéreknek, de a kivitelben is hazafias lelkesedéssel segítkezzünk, mert ha „mindnyájan egyért és egy mindnyájáért küzdünk, törekvéseinket feltétlenül siker követendi.

művelőnek és a magyar iparosnak agyvelejében, kezügyességében és szívében vannak — kell e nagyobb bizonyíték arra, mint épen Mika ur megjegyzése is, hogy „a magyar ipar oly tökéletlen, hogy az a versenyt nem hogy a nyugati államok iparával, de a szomszédos kis ország, a fejlődésben levő Románország iparával sem képes felvenni.”

Ily körülmények között azt állítja, hogy a külföldről importált cikkek sokkal olcsóbbak és legtöbbször jobbak, — a magyar ipar termékei pedig szerinte méreg drágák és selejtesek. Szóval itt is azt látjuk, hogy a segélyre szorult magyar ember hamarabb kap pirongatást, mint támogatást nálunk, akik lekicsinyelünk minden érdemet egymásban, hiszen csak ellenséget látunk egymásban.

Nagyon sajnálom, hogy Székfű stylusában szól Mika ur a hazai iparról, sőt még a román iparosokat is föléje emeli a magyar iparosoknak. De azt hiszem, hogy ezeket az állításait nem kell cáfolgatnom.

AGA-GOMMÉ:

Minthogy e szivarkapapír minden lapocskája a szélén gummirozva van, a cigaret-tázó otthon elkészítheti egész napi szükségletét. I könyvecske 80 lap ára 4 fillér.

Egy wieni vigéc mondhat ilyen szidalmakat a magyar iparra, üzleti érdekből, — hogy tőle vásároljanak, — de magyar embernek nem szabad felülni és elhinni az efféle ki-rohanásokat.

Hiszen talán megsughatom, hogy ma már a legkitünőbb kesztyűket, a legkitünőbb butorokat, a legkitünőbb kocsikat, világíró agyag- és majolika gyártmányokat, himzéseket, a leghíresebb szíjgyártó munkákat magyar iparosok készítik. És hiába csinálnak óriási reklámokat az osztrák kalap- és cipőgyárak, a magyarok ezen a téren is rohamosan feljűk kerültek izlés, olcsóság és tartósság tekintetében. Mert az olcsóságnál a minőség is számba vétetik.

Vagy talán a krakkói cipőgyár is jó árut készít, mert olcsó? Négy pár cipőt adnak 8 koronáért az osztrák cipőgyárak, — persze papíros talpa van a cipőnek. Ha megázik, egy óra alatt szétmállik.

Hieronymi, a boldogult kereskedelmi miniszter említette előtünk, hogy micsoda remek szép kalapokat árulnak nálunk a magyar kalapgyárak... bámulatos olcsó áron.

— „Párisban, Londonban nem kaphat az ember 20 koronáért olyant, aminőért itt 12 koronát alig mert kérni tőlem egy kalapgyáros, hogy talán drágálni fogom.“

Igy szólott egy nagy társaság előtt, ahol arról beszélgettünk, hogy a magyar közönség itthon képes halálra kinezni az elárúsítót ha vásárol, lehetetlen alkuvásaival — ellenben külföldön szó nélkül fizet, lapáttal szórja a pénzt, abban a hiszében, hogy ott minden arany, ami fénylik.

Nem rég egy budapesti mágnás beszélte nekem, hogy itt volt Lon-

donból pár napig az angol „high life“ egyik legkiválóbb gavallérja és miután podgyásza nem érkezett meg, szüksége volt több öltönyre. Az angol főúr a magyar mágnástól kért tanácsot, hogy kinél varrasson néhány öltönyt? A magyar mágnás Wienben és Párisban szokta ruháit készíttetni, tehát nem tudott felvilágosítást adni a budapesti szabókról. Erre fogták magukat és elmentek egy vácikörúti szabó-üzletbe s pár óra múlva kapott olyan remek szabású öltönyöket, amilyeneket Londonban 5—6 próba után sem tudtak neki készíteni. Mikor aztán a számlát bemutatták nekik — olyan nevelésesen olcsó árakat kellett fizetnie, hogy alig akartak hinni a saját szemeküknek.

— Jaj, kérem, — így szólt a szabó — nálunk Magyarországon csak azt fizetik meg jól, amit idegenek csinálnak. Minket itthon kigunyolnak, lenéznek, csalóknak tartanak, — aki pedig tényleg becsapja a magyar vezőközönséget, azoknak kalapot emelnek a magyar urak és fizetnek...
A magyar mágnás pirulva beösmerte, hogy ez így igaz.

Csak azt jegyzem meg, hogy az esetnek hire ment. És ma...? Ma az élelmes szabó üzletét megnagyobbitotta... Berendezte magát angol áruosztállyal s néhány ügyes magyar segéd most egyebet sem csinál, mint londoni árukat készít... Még pedig olyan angol szövetekből, amelyeket a gácsi, zsolnai és brassói posztógyárból vásárol. De persze mindennek úgy kell szerepelnie, hogy ezek külföldi áruk, különben kinevetnék a magyarok, ha jó árakat kérne az itthon készült öltönyökért. Hiába gáncsolja tehát Mika ur is, mint a morva posztógyárak utazói,

a magyar posztógyárakat, épen a brassói posztóról irván, hogy van közöttük nem a legjobb minőségű is, — mert egy posztógyárat nem a legolcsóbb, hanem a legjobb minőségű gyártmányai után kell megítélni, amilyeneket csak a legkitünőbb magyar gyapjuból, magyar munkás kezek tudnak készíteni, magyar izléssel, amelyet minden más munkásnál hiába keresünk.

Mert nagyon csodálom tehát, hogy Mika ur tévedésnek minősíti azt az állításomat, hogy Londonban a magyar posztó keresett cikk volna. Hiszen ez már régóta tudott dolog, amelyet botrány gyanánt emlegetnek az egész világon, hogy a magyar kereskedők, szabók Angliából vásárolják drágán a magyar gyapjuszöveteket, — amelyeket itthon félárban észre sem akarnak venni a brünni posztók mellett.

Mika ur úgy bele jött a tagadásba, hogy még azt is eltagadja, mikép a magyar közönség a dán vaját és a svájci sajtot is jobban megfizeti, mint a hazait. Pedig ezek köztudomású tények. Azt sem hiszi Mika ur, hogy a szegedi paprikát a spanyol bors kiszorítja a belföldi forgalomból...

Én nem védő, vagy vádoló akarok lenni. Nem tagadom le a csillagokat is, — hanem csak arra kérem Mika urat, hogy olvassa el Gerle Imre doktornak a temesvári gazdasági elmondott beszédét. Ez a beszéd igen tanulságos lesz neki. Szól pedig ez a beszéd az olcsó spanyol borsról és a drága szegedi paprikáról, illetve ennek végveszedelméről.

Temesváron tízezerre menő hallgatóság igazat adott nekünk, akik már egy fél év óta harcolunk a se-

lejtes külföldi áru behozatala ellen, amely tönkre teszi a világ legkitünőbb paprika termelését.

Dr Gerle a következőket mondotta a többi között:

„A spanyol paprika előállításának költsége métermázsánként 20 korona, míg a szegedi paprikáé 300 korona. Ennek dacára a nemzetközi forgalomban csakis a drága magyar paprikának volt a vevőközönsége, holott a spanyol borsot néhány állam, köztük az északamerikai államok teljesen kitiltották a forgalomból. Mit tettek tehát a külföldiek? Száz vaggonszámra hozzák be a spanyol paprikát Wienbe, Budapestre és aztán egy-egy csipetny szegedi paprikával keverve, mint szegedi paprika kerül forgalomba. És ez a spanyol bors — maholnap tönkre teszi teljesen a magyar paprika-exportot.“

Ezek olyan súlyos igazságok, hogy még ha le is tagadja az én kedves kollégám, akkor is igazságok maradnak...

De cáfolatnak is vehetjük arra az állításra, hogy „a közönség a jobb és olcsóbb árut veszi“. Mert látjuk, hogy a hazai közönség csak az olcsóbbat és legrosszabbat veszi. Hiszen ha a külföldiek a 20 korona költséggel előállított rossz árut egy pár fillérral olcsóbban is adják, a 300 korona költséggel termelt magyar paprika neve alatt (olcsóbban mint a szegény magyar termelő), — akkor is a külföldi áru méregdrága. De mérgező tartalma folytán mérgező hatása is.

Tehát legyen szabad azzal fejeznem be soraimat, hogy magyar ember, aki nem vágyik a Szeffü bábáira, megengedheti magának a leckéztetést is, a mások lekicsinylését is, — ámde nem szabad a

Ébredjétek újra!

Fekete fürtös büszke, ősz-fejed jajj megalázott.

Csontos, barna, vad arcod kinkönnytől ázott.

Szemed már két kiégett napkeleti nap.

Letört, bus, ugori magyarság tenmagad temetője vagy.

Nem tudott, sejtve érzett homályán keleti ősz mezőknek samánok dalolnak vad harci dalt a harcok istenének.

Elrejtett zug szobáin nagyvárosi fénynek, riadva riadnak dalai az éjnek....

— Talán a magyarok — talán mégis élnek... —

Intő jóslatára csillagnak, madárnak ekeszarvas, búsök merőn figyeljétek.

Erdelyi bérceken a vészütözek égnek sötét éjszakáján halálnak, veszélynek.

Halálhőrgés jajját be már ne várjátok...

Ébredjétek harcra!
Jön a tíz óratok!

Letört bús magyarság,
szabad székely nemzet!
út a végső óra;
ébredjétek újra
rontók rontására
büszke diadalra!

(Alsóvádasz, 1914. jul.)

Szabó József.

Szegénynek maradok...

Írta: P. Szentmártoni Bálint

I.

Özvegy Bónisnérol, a szinte koldusbotra jutott jó szíviú asszonyról szól a krónika, aki alig képes maga és kis fia számára a mindennapi falatot megkeresni.

Hej! másképpen volt ez pár évvel ezelőtt. Akkor még ifijasszony volt a neve. Akkoron négy cimerez ökor ment ki szántogatni a már néhai Bónis portárol, mely éppen az öreg szentegyház szomszédságában volt. Asztag, asztag mellett emelkedett a szériuskertben; hirdette a jólétet, gazdagságot. A szuszékok, hombárok mindig tele voltak Istenadta búzá-

val, tengerivel. Szalonna, zsír, disznó-költség halomszámra heverték az oldalháznak nevezett éléskamrában s dacára, hogy sok szegény asszony kapott naponként Isten nevében egy-egy kis rántani, pörkölni valót, sohasem fogytak el, sőt, mint a mesebeli kolbász, folyton szaporodtak.

Oh, be boldog volt akkor Istenem... Istenem!

S ki hitte volna? Senki, senki! Hisz könnyebb lett volna az eget nap, a meleg nyarat üdítő harmat nélkül gondolni, mintsem Bónisékat vagyon és boldogság nélkül.

Igen! mert Bónisék, miként a kis méhek dolgozók, szorgalmasok voltak. Meg is látszott rajtuk, mert szemmel láthatólag épesedtek, gazdagodtak.

Igen! mert Bónisék, miként a szelid galambok igazán, hüben szerették egymást. A haragot, irigységet csak hirtől ismerték.

Igen, mert Bónisék igaz és buzgó keresztények voltak. A vasár- és ünnepnapokat hálaadó imák között töltötték el s maga az öreg tiszteletes ur, nem egyszer tisztelete jeléül, meleg kézzel és bizalmas beszélgetéssel tüntette ki a Bónis-párt s boldog és Istenes éle-

tüket mintául állította fiatal házaspárok esketése alkalmával.

A „Házi áldás“, mely ott függött az ajtóval szemben a tükör alatt, mindenkiben betelni látszott s így is volt jó sokáig. De... de Bónis jó szíve és hiszékenysége a tönk szélére juttatta az egykor mindenkiben bővelkedő boldog családot. Igen, mert azt gondolta, hogy mindenki olyan, mint ő: jószíviú, de borzasztóan csalódott. A kezeség, a fekete lelkü madár, a jószíviú emberek legveszedelmesebb ellensége, mindenéből kiforgatta.

Bónis, ki mindig türelmes és kitartó volt... ez egyszer... a nagy napon, — az árverés napján — kétségbeesetten jajveszékelt.

— Én Istenem! Édes jó Istenem légy velem, légy segítségem... édes jó Istenem! Avagy ez a sorsa a jószíviúeknek!... Én Istenem adj szívet a szívteleneknek. Hozd vissza a csalfa lelkü gazembereket.

Bónisné is sirt jajgatott, mint hontalan, honja határszélén, mint hajós a roncsolt gályadarabok látára. Sirtak és zokogtak más emberek, meg asszonyok is a kétes jövő, a bizonytalanság érzetében. Maga a kegyetlennek, köszíviúnek ismert végrehajtó is busan és vontatott léptéssel ejtette ki: először... másodsor... másodsor, senki többet nem?... rideg szavaknk mintha arra várt volna, hátha mentő fog érkezni...

világ legtehetségesebb iparosaira sarat dobni, mikor segítyt kér valaki számukra.

De ahhoz sincs joga senkinek, hogy letagadja azt az egész világ előtt köztudomású tény, napnál fényesebb igazságot, mikép a magyar föld termékeit finomságban, jó minőségben nem mulja felül a világ egyetlen országa sem.

Tehát, aki azt mondja, hogy itt a földművelés másodrendű kérdés, az nem tudja, miszerint a mezőgazdasági ipar terén (pl. a cukoriparnál, malomiparnál) a magyarság legyőzte már eddig a legnagyobb versenytársait és le fogja győzni valamennyit, ha a mezőgazdaságra fogjuk építeni a magyar ipar jövőjét.

Ezek után talán nekem meg fogja engedni igen tisztelt újságíró kollégám, hogy én is kételkedjem abban, amit ő mond ezekkel a szavakkal:

„Azt senki sem állíthatja, hogy a hazai ipartermékek jók és olcsók volnának. Tehát nem a közönségen mulik, hogy nincs honi iparpártolás, hanem a honi ipar fogyatékoságán és annak rossz minőségén.”

Bizony ebben nincs igaza. Mert első sorban a közönség a hibás, amelyet a krakkói olcsó cipőkkel, a spanyol borssal, cseh szőnyegekkel, brünni posztóval, amerikai arannyal, holicai pokrócokkal rendszeresen becsapnak a szédelő külföldi cégek és a cigányoknál is alázatosabb vigécek.

Kétségtelen, hogy a hazai közönség a hibás, amely nem a jót keresi, hanem úgy tesz, mint a hatósági versenytárgyalásoknál tettek a múlt század táblabírái...

A falusiak pedig gondolva, hogy segítenek a dolgon, nem szóltak a birtokhoz, de hiába, ... mert az ügyvéd, ki a pénztárakat képviselte, utolsó darabig megvette.

Bónis a szerencsétlen napot nem tudta túlélni, — felakasztotta magát, hisz szerinte úgy sem volt már miért élni, hej pedig ott volt még felesége s a kis Jancsi fia, de a nagy veszteség és szégyen miatt e percben mindenről megfeledkezett. Hiába! neki nem kellett a koldosbot. Hallotta, megtanulta egykor s el is tudta gondolni, hogy a „Koldus keszves” ... s éppen ezért választotta a halált, a rideg sirt, hol nem fáj semmi, hol békésen, csendesesen pihen mindenki. Hej! de annál nagyobb gond nehezedett szegény özvegy Bónisné vállaira. Bár szeretett volna Bónis után menni, az örökéletbe, de a mikor eszébe jutott a kis Jancsi jövője, borzadva gondolt a halálra.

Oh! a szerető, gondos anya sohasem feledkezik meg szeretteiről! Hisz az édes anyának megbecsülhetetlen kincse a kedves gyermek, kit egykor szíve alatt hordozott.

Özvegy Bónisnének elveszett ugyan minden vagyona, de megmaradt legnagyobbat kincse, a kis Jancsi, kiért bár gondtal, de mégis élni akart és élnie kellett.

A legolcsóbb ajánlatokkal mentek neki a biztos becsapatsának.

Külföldön már az ilyen olcsó Jánosokat kizárják a pályázatokból!

Tessék követni ezt a jó példát — és akkor be fogják látni, hogy csak igen kevés jó akarattal is lehetne virágzó magyar ipart teremteni.

Szeretném tudni, mik a nézetei e tekintetben az én igen tisztelt kollégámnak? Hátha egy nézetem, vagyunk, vagy ha nem is egy nézetem, de talán egy célra törekszünk?

Béke velünk!

Budapest, jul. 15.

Tekintetes Szerkesztőség!

Tegnap küldtem el válaszomat becses lapjának és épen most hozta haza szabóm új öltönyömet, amelyhez a szöveteiket egyik brassói posztógyárból hozattam. Miután összehasonlítottam annak mintáit a brünni gyárak mintáival kitűnt, hogy izlés, finomság és anyag tekintetében mennyire felette állanak a mi hazai készítményeink a morva gyárakéinak...

Mert én is olyan Székely voltam a magyar iparnak, mint a legtöbb magyar, a míg a külföldiektől nem tanultam megismerni iparosaink érdemeit.

Mondhatom, hogy a brassói posztóból készült ruhám oly szépen néz ki, hogy legalább 4 évig hordhatom új ruha gyanánt, holott a brünni posztóból készült ruháim pár hónap múlva elnyűtték.

Dr Hollósy.

Országos Dalosünnep

Székelyudvarhely vendégei

Az a dalos ünnep, amit Székelyudvarhelyen augusztus 17-én és 18-án a Magyar Dalos Szövetség kíván rendezni, már eddigi előkészületeiben is elérte az országos érdeklődést. Maga a szövetség főtítokára írja, hogy a mindenünnen érkező lelkes bejelentésekből ítélve, Székelyudvarhelyen lesz csak igazán ünnepe a dalosoknak. Mindenütt felfogták azt a jelentőséget, hogy ezzel az ünneppel a Székelyföld kulturális befogadó képességét tárják föl, s olyan országrész lelkét emelik fel a nemzet szellemi életének magaslatába, ahonnan éppen e jótékony felszerkentés folytán egész Erdély zilált társadalmi és nemzeti viszonyaira hathatós kiegyenlítő áramolhatnak.

Bizonyára szép távlat nyílik is meg előttünk, ha elképzeljük, ezen az ünnepen az ország minden tája bemutatja és megragyogtatja e napon dalművészetét. A dalos szövetség hivatalos lapja, a „Magyar Dal” vezércikkben méltatja azokat a hatóságokat, amiket ez a mozgalom hívatva van elérni. Kiemeli, hogy ezzel a dalos szövetség új evolúciónak

indul, melynek ténye az, hogy ami belső erőt a kolozsvári dalosverseny kifejt, az dalárdánként nem porlik széjjel, hanem a székelyudvarhelyi ünnepen együttes tömörségben foghatni a mi vidékünk társadalmi és művelődési törekvéseinek támogató sára.

És hogy ez a támogatás csakugyan bekövetkezik, arra kész biztosíték az ünnepen résztvevők díszes sorozata. Az eddigiekből is bizonyos, hogy itt lesz az ünnepen Gróf Zichy Géza v. b. t. t., a Magyar Dalos Szövetség diszelnöke, ki itt ünnepi beszédet is fog tartani. Bárczy István székesfővárosi polgármester, a Dalos Szövetség elnöke pedig szintén aktív szerepléssel fog itt közreműködni, hogy az ünnepet vidék-szervező jelentőségre emelje. Ezt a célt fogja szolgálni Dr Kacsóh Pongrácnak íteni szereplése is, melynek során a népszerűségben és klasszikus mélységekben egyaránt nagy zeneszerző nemzeti művészetünkről fog előadást tartani, s e téma körében a Székelyföld művészeti készségeiről és e készségek kifejlesztésének módjairól is ismertetést fogadni. A magyar dalköltészet napjai közül itt lesz Lányi Ernő, s itt lesz a magyar népdal csodálatos renezánszának nagymestere, Fráter Loránd is. A jeles karnagyok és zenepedagógusok egész csapata jön még ide, köztük Gobbi Alajos, a Nemzeti Zenede igazgatója Emey József, Sipos Antal kir. tanácsos, Szent-Gálly Gyula, Tarnay Alajos, Bonoaux Géza, Fondl Béla, Müller Károly, Zsigmond Ferenc, Bellovics Imre országos karnagy, Hoppée Rezső és még többen, akiknek jeleségeit nemcsak a művészeti szakkörök, de a nagyközönség is jól ismeri.

Ami pedig az idejövő dalegyleteket illeti, ezek is mind olyanok, amelyek úgy társadalmi, mint művészeti szempontból igen előkelő színvonalon állanak, sorukat megnyitja a szövetség reprezentatív egylete, a „Budai Dalárda”, mely 70 taggal fog itt közreműködni. Az ország első dalárdája ez, csupa karnagyból, hivatásos énekesből, operatagokból szerveződött sereg, mely a közelmult budapesti országos dalosversenyen első lett az Ő felsége által akkor alapított „Király-díj” (Tinódi Sebestyén 1 méternyi magas tömör ezüsből való szobra) elnyerésével. A „Királydíj” idei versenyzői közül a lugosi, miskolci és szabadkai dalárdák jönnek ide s együttesen mutatják be az ő külön kötött verseinek darabjait, melyek a magyar dal fejlődésének szédületes magaslatán állanak. Mindhárom dalárda nemcsak a maga vidékén, hanem az ország közönsége előtt is ismerős; különösen a szabadkai, melynek óriási tekintélyt ad az is, hogy karnagya nem kisebb ember, mint a magyar férfikarok Petőfije: Lányi Ernő.

A jelentkezett többi dalegyletek még: az Iglói Dalárda, a Kecse-

méti Dalárda, a Brassói Magyar Dalárda, a Szegedi Dalárda, a Kolozsvári Iparos Dalegylet, az Egri Polgári Dalkör, a Csíkszeredai Dal- és Zenecgylet, a Mezőkövesdi Énekkar, s Budapestről még a „Törekvés” és „Lyra” nevű dalegyletek. Kilátásban van még a kolozsvári Összhang, a Tordai Dalegylet, a Fogarasi Dalkör, a Nagyenyedi Dalegylet s a Máramaros-szigeti Dalkör jelentkezése, továbbá folyik a tárgyalás a nagy-szebeniek világhírű dalkarának a „Hermani”-nak idejövetele érdekében is.

Meg kell említenünk a jelentkezéseknek egy általános, de annál lelkesítőbb megnyilatkozását. Azt, hogy mindenünnen hazafias kötelességnek jelzik a megjelenést. Az iglóiak pláne külön vezércikkben is méltatják a székelyudvarhelyi dalosünnep országos jelentőségét s ebben kiemelik, hogy semmi áldozatot nem tartanak drágának: csak idejöhessenek és Székelyudvarhelyet kulturálisan segíthessék. Nagy szó ez, ha elképzeljük, hogy olyan egyéniség írta ezt, mint Folgens Kornél iglói polgármester, a felsőmagyarországi társadalomnak ez a kiváló vezető embere. A szabadkaiak, miskolciak, kolozsváriak, egriek hasonlóan irnak jelentkezésüket jelző átiratukban.

De még van egy igen mély fontosságú jellemvonása a jelentkezéseknek. Az, hogy nemcsak a dalosügy és zenei élet szakközönségéből érkeznek ezek a jelentkezések, hanem a közélet számos kitünőségétől. Ezek sorában elsők a szomszédos vármegyék és városok társadalmi és hivatali nagyjai, de érkeznek messzibb vidékekről is bejelentések. Mindezek arra a biztató szép kilátásra nyujtnak utat, hogy a székelyudvarhelyi dalosünnep országos érdekesség lesz és olyan ünnepnap, melyből Erdély délkeleti részének jelentősége, nemzetvédő hivatása és hétköznapi munkásságának megbecsülő pártfogolása diadalmasan fog kibontakozni. Az egész ország szíve ide fog fordulni, hogy az itt nyert benyomásokból országos akarat formálódjék, mely vidékünket a szellemi és anyagi elzártságból és elhagyottságból határozottan, biztosan és elhanyagolást nem tűrően kiemelje.

A páros legforgalmasabb pontján eladó ház!

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 11 szám alatti ház eladó. Értekezhetni ugyanott. 2-3

Kajszinbarackot

(válogatott szépet) öt kilós kosárban 2 K 50 fillérért, 10 kosárral vasuton 20 koronáért szállít: LŐRINCZY LÁSZLÓ gyógyszerész Békéscsaba Sz—g.

A kath. polgárság ébresztgetése.

Viszonzálás Pál István apát-kanonok, főesperes plebános urnak.

Székelyudvarhely, 1914. július 15.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Anélkül, hogy köz-szeretemben álló, mindnyájunk részéről őszinte tisztelettel körülvelt tudós főpapunkat „ujszágban ir-“ásra kívánnám kényszeríteni, bátor vagyok egyedül és kizárólag az eddig parlagon hevert székelyudvarhelyi róm. kath. iskolák ügyében ismételt szót emelni.

Mindenek előtt hálás köszönetet mondok Pál István apát-kanonok-főesperes plebános urnak azért, hogy igénytelen, de feltétlenül jóindulattól ösztönzött soraimat válasza méltatta. Az iskoláink ügye ezt Tőle, mint egyházi főtanfelügyelőtől, bizonyára meg is érdemelte.

Hiszen maga az apát-plebános ur is elismeri, mert mindenkinek el is kell ismernie azt a szomorú tény, hogy a róm. kath. iskola elhelyezése nem megfelelő; nem egyszerűen kívánatos, hanem egyenesen szükséges arról másképen gondoskodni...

Igen, de ki gondoskodik másképen? A szent-Ferenc-rend!

Utána jártam a dolognak s ezt az információt nyertem: Felírtak a státushoz, hogy a jelenlegi „nem megfelelő“ iskolaépületet a státus engedje át a hitközségnek vagy a szerzetnek, hogy azt értékesítvén, a szerzet által ingyen felajánlott területre, a befolyó összeg felhasználásával, az új iskola megépíthető legyen.

Erre azonban a státus kijelentette, hogy csak 15 évre engedi át a hitközség- v. szerzetnek a jelenlegi „nem megfelelő“ iskola-épületet is oly feltétel mellett, hogy azt akármelyikök gondozza, jókarba tartsa. Szóval minden jóval a maga költségén lássa el és 15 év múlva — semmi közzünk hozzá; akkor a mai állapot ismétlődhetik...

Ilyen ajánlatot a szerzet sem fogadhat el, amint hogy „az egyházhatalóság is újabb határozattal“ — elhárította magától „az iskola ügyét“. Így tevén le azt „a Szent-Ferenc-rendnek a kezébe“...

Hogy a róm. kath. hivek bevonhatók-e és mennyiben vonhatók be az iskola-ügy rendezésébe, arra nézve az „Egyházi Közlöny“ 1914. június 26-iki számának 408. oldalán az öt százalékos pótdóról írván, többek között a következő eljárást ajánlja:

„A hitközség csináltat az építendő iskolára nézve tervrajzot és költségvetést. A hitközség ezt tárgyalja és ha elfogadja, legalább 15 napon át közszemlére kiteszi, hogy mindenkinek módjában legyen netáni felebezést beadni. A 15 nap leforgása után az építésre vonatkozó jegyzőkönyv a tervrajz és költségvetéssel, esetleg az iskolafejlesztés ellen be-

adott felebezéssel együtt felküldetik az egyházmegyei hatósághoz a jóváhagyás, illetve döntés végett.

Feltéve, — ami valószínű — hogy a hitközség határozatát az egyházmegyei hatóság jóváhagyja, akkor a hitközség a fejlesztésre vonatkozó összes iratokat egy kérvény kíséretében beküldi a város hatóságához, illetve a község előjáróságához és abban előadja, hogy a kath. hivektől eddig szedett iskolai pótdótot a kath. iskolának kiadni kéri és egyben megállapítja, hogy ezentul hány százalékot kell szedni a kath. hivektől és hogy azt a közadók útján hajtsa be!

A városi hatóság, illetve a községi előjáróság az iskolai pótdótot köteles behajtani. Erre nézve a Bm. 1898. évi 15.664. sz. rendeletében intézkedik.

E szerint tehát ismétlem, hogy a részünkről fizetett öt százalékos iskolai, sőt a három százalékos kisdudóvadi pótdóto felhasználásához is első sorban nekünk van jogunk — ami saját iskoláink fejlesztésére, főtartására.

Azok beszédese és kiutalása a hatóságnak kétségtelen kötelessége, mint ahogy azt eddig is beszédte; noha a polgárság tíz percentje sem tudja, hogy ő iskolai pótdótot fizet, mivel az adókönyvecskéjében erről ilyen elnevezéssel szó sincs.

A kath. hívőket új adónemmel megterhelni nem kell, sőt a mostani iskolai és kisdudóvadi pótdókra sem lesz mindig szükség, csak anynyi változás történik az eddigi rendszerben, hogy a város helyett, — amely mostanában elég különös módszerét találta ki az iskolai pótdók felhasználásának — jövőre tényleg a kath. hitközség iskolái fejlesztésére fordíthatja a kath. által fizetett pótdótot.

Nekünk az egyedüli helyes álláspontunk tehát csak az lehet, hogy a kath. hívőket — törvény szerint — senki sem kötelezheti kétféle iskola főtartására, vagyis kettős adó fizetésére.

Iskoláink és óvodánk fejlesztésének útjában semmi nehézség nem állhat más, mint csakis a hitközség vezetőségének esetleges közönyösége, amit feltételezni sem szabad...

Tény az, hogy 4 tanító részére van fizetés rendszeresítve, de csak három a tanterem száma s így „két dudás egy csárdában meg nem férhet.“

Noha beiskolázatlan gyermek mindenik elemi iskolába elég van.

A tanítók minimális fizetését ugyan az állam egészíti ki, de nem ám az öt percentes iskolai pótdóból, — mely kizárólag iskolaépületre, felszerelésre és beruházásokra való — hanem a közoktatásügyi költségvetés terhére.

A kath. hívők aránya Székelyudvarhelyt 61 százalék s így természetesen a pótdózást is e mértékkel számíthatjuk. A városi költségvetés szerint kimutatott 5 és 3 per-

centes pótdóto összegéből tehát kb. évi 5000 korona felett a kath. hívők rendelkezhetnek. Ami pedig — még a mai rossz pénzügyi viszonyok mellett is — 70—80,000 K törlesztéses kölcsön finanszírozására s így nagyon szép és kényelmes iskola építésére volna elegendő.

Hogy az egyházközség az iskolai pótdótohoz való jogáról valaha lemondott és miért mondott volna le? téves információ alapolhat. Ilyesmivel felsőbb egyházi hatósági jóváhagyást alig nyerhetett. Inkább hiszem, hogy a hitközség törvényadta jogosultságát jóhiszeműleg elhalgatta. Mert hiszen annak érvényesítésére a vezetőségek eddig módot és alkalmat nem nyújtottak egyrészt, másfelől pedig felszínre is csak most került.

A pótdók a városhoz tényleg befolytak és be is kellett folynak. Csak azt nem tudom, hogy hova fordították? Mert az bizonyos, hogy az állami iskolák épületei még a holdban vannak, vagyis a használt bérházakat — mások mondják magukénak...

Az is tény, hogy a róm. kath. iskolák ügyét önmagáért és távolról sem azért hoztam napirendre s akarom — jobb jövő reményében — felszínen tartani, mintha ezzel a m. t. apát-plebános urat szándékomban állana per tangentem is érinteni. De azért, hogy nagybecsű cikkével alkalmat adott a kérdés tovább füzésére, ismételt hálás köszönetemet nyilvánítom azok nevében is, akik a t. egyháztanácsnak és iskolaszékeknek nem tagjai s így forumként a sajtó nagyobb nyilvánossága útján érdeklődhetnek az őket és mindnyájunkat oly nagyon lekötő iskola ügy iránt...

Szinte feleslegesnek tartom különösebben hangsúlyozni, hogy Székelyudvarhely város kath. lakossága másfélszáz év óta a Ferenc rendiek és az apácák elemi iskoláiban szerzte meg első oktatását s bizony — úgy szólva — fekete hálátlanság vádja érhetné, ha most — szükségünkben — támogatás segítség nélkül, e fontos hivatást betöltő intézményeket — hűtlenül elhagyná!...

Kath. szülő.

SZÉKELY GAZDA

A tordai Szabó-féle kisebb gazdasági iskolába a következő tanévre több ingyenes növendéket vesznek fel. A felvételi kéréseket augusztus 15-ig kell beadni Tordán, honnan bővebb felvilágosítást ad az iskola igazgatósága.

Bolgárkertészeket képeznek az elhagyott gyermekekből Abaujtomnagymegyében, hol egy jótékony emberbarát 40 holdas birtokát és kevés költséggel átalakítható épületeit is a gondozás nélkül levő gyermekek bolgár-rendszerű kertészekké való kiképzésére adományozta. A telepen évenként negyven gyermek tanulja ki az okszerű zöldség-termelés s a

szántóföldi kertmivelés nagy hasznát hozó ismereteit. A megyei gazdasági egyesület közbenjárására a földmivelés-, bel- és igazságügyi kormány a szükséges költségeket fedezni fogja s ezzel az országban egy megbecsülhetetlen emberbarát intézmény létesülhet a közel jövőben. Hajh, de reá férne az ilyesmire a Székelyföldre is!

Tenyésztési igazolványok kiállítására. A földmivelésügyi miniszter elrendelte, hogy az ezentul kiadandó tenyésztési igazolványokban az igazolvány birtokosának gazdálkodási helyét, azaz birtokát, avagy bérletét is vegyék föl. Ezen adatok nélkül az igazolvány állami tenyészlovak vásárlására nem jogosít.

Székely-mentés. Székely testvéri szeretettel.

Mélységes nagy gondolatot foglal magában az itt idézett pár szó. A székelység jobbjaival ezzel szokták befejezni leveleiket: *székely testvéri szeretettel!*

Nincs a földön nép, mely annyira reá volna utalva arra, hogy egymást szeresse, segítse, mint épen a székely. És ha az a székely testvéri szeretet csakugyan tettekben is megnyilvánul, az szolgáljon példaképpen.

A nagy gazdatársadalom hivatalos lapjának a „Köztelek“ június végi egyik számából vágom ki ezt a kis apróhirdetést:

Tanárjelölt elvállal javítóvizsgára való előkészítést el-látásért és szerény díjazásért. **Didéki jobb családokhoz** teljes bizalommal ajánlja Péterfy Tamás író is Címe: S. Nagy Lajos tanárjelölt, Budapest. VI., Podmaniczky-utca 11., fsz. 6 2699.

Ime a székely testvéri szeretet. A nagy góbé mindent megragad, minden alkalmat felhasznál véreink segítésére, támogatására. Ő szegény, de a szive gazdag. Az udvarhely-megyei derék tanárjelölt már az első ingyenes kishirdetésre két ajánlatot kapott. Boldogult. De nem egy, hanem számos ifju ir hálás köszönő levelet a nagy góbénak. Egyik keresztúri végzett tanár Alsóvadászról ír, Abaujmegyéből:

„Innen a kuriák világából küldöm neked kedves bácsi legszívélyesebb üdvözlőmet. Kitünő hely, végtelen csend és dolgozni kiválóan alkalmas. Fogadd ezért utólag is hálás köszönetem...“ Székely testvéri szeretettel...

Szolgáljon ez a pár sor is példaképpen a mai nagy székely vezéreinknek, akik oly sokat és hosszan tudnak beszélni a hazáért, akik oly sokat és hosszan tudnak inni a nemzetért és oly kicsit és oly keveset cselekedni a népért, a székelységért, de lenézni, gunyolni mindenkor készek a szegény, de igazi apostolokat: *székely testvéri szeretettel.*

H. I.

HIREK.

— **Szíves kérelem.** A „Székelyország” összes olvasóit őszinte szeretettel arra kérjük, hogy e lap minél szélesebb körben való terjesztésére egy pár jó szót, esetleg baráti levelezéseiknél néhány ajánló sort ne sajnáljanak. Előfizetésükkel, hirdetési megbízásaikkal tegyék lehetővé, hogy a Székelyföld vármegyéit érdeklő szellemi kincseket őszszehordhassuk s azoknak illetékes helyükön írvényt szerezhessünk. Ehhez kérjük a hazafias támogatást.

— **Bemutató hangverseny.** A Székely Dalegylet tudvalevőleg szintén résztvesz a Kolozsvári országos dalosversenyen, s ezuttal az első csoportban pályázik. A székelyudvarhelyi országos dalosünnep vendéglátó dalárdája szerepéhez jutván, emiatt volt szükséges, hogy most az eddigi harmadik csoportu dalegyletek közül a második csoport átugrásával egyszerre az elsőben jelentkeztek. Természetesen ez a nagy lépés a dalegylet kipróbált erejét is szokatlan és nehéz feladatok elé állította. De az eddigi próbák biztató eredményeként elérhetjük, hogy a dalegylet küzdőkészsége a nehéz feladatokat is birni fogja. Evégett az egylet jeles karnagya, Horváth József is a dalosverseny és dalosünnep lefolyásáig a primtenorok közt vállalt szólamvezető szerepet, s a többi szólamokban is lényeges megerősítések történtek. Az így megerősített kar vezénylesére Berzátzy László tanítóképzési zeneanárt kérték fel, ki nagy buzgósággal és ügyszeretettel minden napját alapos próbatartásra használja. A dalegylet augusztus 1-én fogja bemutatni nagyszabású készülődéseinek eddigi eredményét, amikor is a kolozsvári versenyen előadásra kerülő darabjait fogja elénekelni több más tetszetős műsorszám között. A meghívókat erre július végső napjaiban fogják kiadni.

— **Porosz-krakkói Bürger Albert** marosvásárhelyi sörgyárosnak, a székelyföldi kereskedelmi és iparkamara nagytevékenységű elnökének a királyi porosz-krakkói előnévvel a magyar nemességet díjmentesen adományozta.

— **Pénzügyi kinevezés.** A király Cserna Károly pénzügyi tanácsos, igazgatóhelyettes a csikszere-dai pénzügyigazgatósághoz pénzügyigazgatónak; a pénzügyi miniszter Orbán Mihály csikszere-dai adóhivatali tisztet jelen állomása helyén a X. fiz. osztályba; Dr. Benedek Andor sepsiszentgyörgyi lakost pedig a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóságához ideiglenes minőségű segélydíjas fogalmazó-gyakornoknak nevezte ki.

— **Sajtóper.** Sajnos — ilyesmiről is írunk kell, mint megtörtént tényről. Ugyanis a „Székelyország” ez évi 14. és 17. számaiban a marosvásárhelyi ügyészség „politikai” tartalmat vélt felfedezni s vádat emelt két rendbeli „Sajtórendészeti kihágás” címén ellenünk a székely-

udvarhelyi kir. járásbírósnál, hol a tárgyalást Dr. Pál Gyula kir. albiró — Dollny Róbert ügyészségi megbízott és Gergely Ferenc jegyző részvételével — pénteken délelőtt tartotta meg. Itéletre sor azonban nem került, mert az ügyészségi megbízott a vádat elejtette, miután a „Székelyföldi választókerületek” és a „Felnöttek vizsgáztatása” c. közleményeinknek minden megjegyzés vagy politikai célzat nélkül, közérdekű és ismeretterjesztő közlésében ő maga sem látott politikát.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyi miniszter Bozsay Rezső marosvásárhelyi járásbíró — saját kérésére — törvényszéki birói minőségben a marosvásárhelyi törvényszékhez; Szeles Felix oklándi járásbírói irodatisztet a nagyszebeni törvényszékhez; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Tamás Károly beszercei polgári fiúiskolai r. tanítót jelenlegi minőségében a marosvásárhelyi áll. polgári fiúiskolához és Klacskó Győző nagytaplócányi áll. polg. fiúiskolai r. tanítót ugyancsak jelenlegi minőségében a gyergyóalfalvi áll. polg. fiúiskolához áthelyezte s mindakettőjüket az igazgatói teendőkkel is megbizta.

— **Fényes Annuska segesvári vendégszereplése.** Az augusztus hó 2-án megtartandó segesvári Petőfi-ünnepély esti műsora — mint értesülünk — a szokottnál is gazdagabb lesz és a közönségnek valóságos műélvezetet fog nyújtani. A Petőfi-estély programja mintegy 70 személyt foglalkoztat. Az egyes szereplőkön kívül szerepelni fog a magyar dalárda, a tüzoltók zenekarának orchestere is. Fényes Annuska a Királyszínház „Kis lord” és a „Jánoska” hires gyermek-primadonnája, ki tavaly óta ugyanott a „Buxsi” című operettben felnőtt primadonna naivává lépett elő. Különben Fényes Annuskának a segesvári Petőfi-estélyen való szerepléséről a fővárosi sajtó is hozott hírt. De élénk emlékezetünkben van még a Király-színház bécsi országos hírű sorozatos vendéjátéka, mely alkalmkor a többi kiváló művészek közt Fényes Annuska: temperamentumos játékaival, gyönyörű énekével, táncával, kedves egyéniségével a bécsi publikumot teljesen meghódította... A közhangulatból ítélve, Fényes Annuskának Segesvárt is osztatlan nagy sikere lesz. És mint minden iránt, a mi művészi, azt hisszük, hogy Fényes Annuska segesvári vendég-szereplése iránt a mi közönségünk köréből sokan fognak érdeklődni és sokan lesznek olyanok is, akik kapcsolatosan a Petőfi-ünnepélyvel, ezen a szép estélyen részt vesznek. De eltekintve a művésznő szenzációs vendégszereplésétől a segesvári magyarság egymagában nem képes az estélyt az erdélyi szinten kívül anyagilag is olyan magaslatra emelni, mely egy Petőfi-estély és egy fővárosi művésznő igényeinek teljesen megfelel.

S épen ezért mi, mint Segesvárnak közeli szomszédjai, az estélyen tömegesen való megjelenésünkkel, nem csak kedves műélvezetet szerzünk magunknak, hanem a magyar kultúrának is kiváló szolgálatot teszünk. A jegyek elővétele a Segesvári Magyar Polgári Körhöz címzett levelező lap útján is eszközölhető.

— **† Ternowszky Béla,** a marosvásárhelyi kir. ítélőtábla nagy tudományu elnöke, életének 67-ik évében elhunyt Kolozsvárt a klinikán, hova hozzátartozóinak unszolására oly nehezen ment el. Mintha előérzete lett volna, hogy élve többé vissza nem tér. Hült porait visszaszállították Marosvásárhelyre és hétfőn d u 3 órakor Jókai Mór utcai lakásáról óriási közönség, valamint a kir. tábla, törvényszék, főügyészség, járásbírósnak testületileg, a város, vármegye és a helyi hatóságok tisztviselői kara, ugyancsak az erdélyrészi összes kir. törvényszékek, járásbírósnak képviselői részvételével helyezték örökös nyugalomra. A sirnál Karácson Márton pápai prelátus fényes segédlettel még egyszer beszentelte a néhai hamvait, ezután pedig Posony Gábor kir. ítélőtáblai tanácselnök mondott bucsubeszédet. Elhunytát a család részéről felesége szül. Andreánszky Ilona s már szárnyra bocsátott gyermekei: Dr. Ternowszky Béla, Biró Kálmáné Ternowszky Aranka, Dr. Bodolla Ferencné Ternowszky Margit, Ternowszky Ferenc és Dr. Ternowszky Jenő gyászolják.

— **A székelyföldi alkoholel- lenes szövetség** Szabó György esperes-plebános elnöklésével tartotta meg évi rendes közgyűlését Gyergyószentmiklóson. A közgyűlés a plebánia udvarán folyt le s azon Dömötör György kisvárdai, szabolcs-vármegyei plebános az országos szövetség és Dr. Mudrony Ferenc miniszter. fogalmazó a székely kirendeltség képviselőtében vettek részt. A titkári jelentés után Balla Sándor, Orbán Dénes harmonium-kísérelésével melodramát adott elő. Madaras Sándor, Dömötör plebános és Pál Albert tanító előadásai után, Balla és Madaras dialógja zárta be a közgyűlést, melyet a székely nép köréből is pár száz főre menő érdeklődő hallgatott végig. Az alkoholel- lenes szövetségnek a Székelyföldön rendkívül nagy missziója van. Ohajtandó lenne, hogy mindenütt és minden egyesület programjába vegye annak feladatait.

— **Id. Fogarasi József,** Torda város nem régen nyugalomba vonult köztisztviselőben álló tanácsosa, az ujtordai ref. egyház főgonoka, egyházmegyei tanácsos, megyebizottsági tag stb. életének 70-ik évében elhalt Tordán, hol a széles körű rokonság és a város közönségének osztatlan részvétele mellett helyezték örök nyugalomra az ujtordai egyház temetőjébe. A gyászháztól az ujtordai ref. templomba kísérték s az ott tartott gyászistenisztelet után vitték a temetőkerbe. Igaz szeretet

környezte. Erős támasza, enyhét adó helye volt a családnak, városnak, hazának és az igaz barátságának. Nyugodjék csendesesen!

— **A székelyudvarhelyi választó kerület** székelyudvarhelyi szavazó körében Székelyudvarhelyen a városi főjegyző hivatalos helyiségében az alólirott elnök vezetésével álló összeíró küldöttség folyó évi július hó 22. napján megkezdte és július 31-ik napjáig minden napon délelőtt 8 órától 11 óráig folytatja az országgyűlési képviselőválasztó jogosultak összeírását. Ezt azzal a figyelmeztetéssel teszem közhirré, hogy az érdekeltek választójoguk igazolása végett okirataik bemutatása mellett az összeíró küldöttség előtt jelentkezzenek. Külön felhívom azokat a munkaadókat, akik választói életkorban levő legalább 10 férfi alkalmazottat foglalkoztatnak, hogy az alkalmazottaikról a küldöttségnek olyan jegyzéket adjanak át, amely a választói jog szempontjából figyelembe jövő összes szolgálati adatokat feltünteti. Egyszersmind kötelesek azok a munkaadók az illető alkalmazottak munkakönyvét személyesen vagy megbízottjuk útján az összeíró küldöttségnek betekintés végett bemutatni. A jegyzék vagy munkakönyv bemutatásának elmulasztása az 1913. XIV. t.-c. 55. §-ának utolsó előtti bekezdésében említett bírsággal alá esik. A jegyzékhez szükséges nyomtatvány a város polgármesterénél kapható. Székelyudvarhely, 1914. évi július hó 13-án. Dr. Nagy Samu s. k. összeíró küldöttségi elnök.

— **Ref. segédpapok.** Kenessey Béla erdélyi ref. püspök Háromszék-vármegyébe és a szomszédos Brassóba tizennégy segédpapot nevezett ki. Dávid György Középpajta, Bedő Sándor Kisbaczon, Baiogh László Ikafalva, Kiss István és Rácz István Lécfalva, Havadtóty Sándor Kovászna, Fotsa István Barátos, Szőke Miklós Zabola, Péter Gábor Bodolla, Borbás Antal Brassó, Csorja Sándor és Györgybiró István Illyefalva, Csulák Samu Sepsiszentgyörgy és Molnár Mózes Kézdivásárhely ref. segédpapja lett.

— **A székelyek nagy-gyűlése** augusztus hó végén Marosvásárhelyt lesz. Eredetileg 24-ikére volt tervezve, de pár nappal későbbre marad, miután a polgármesterek kongresszusa 23-án kezdődik. A Székely Társaságok Szövetségének elnöksége: Deák Lajos kir. tanácsos elnök és Máthé József főtitkárral az élén most dolgozik a kongresszusi meghívón és program összeállításán s azt nem sokára kibocsátja. Különben a jelentkezések már megkezdődtek az előre láthatólag fontos kérdéseket tárgyaló nagygyűlésen való részvételre.

— **A Nemzeti Népszövetség** kézdivásárhelyi fiókjának megalakulása őszre maradt. Azonban Lajos Dénes titkár a múlt héten a fővárosból Erdélybe utazott s a nyár fo-

yamán Székelyudvarhelyt is utba ejti. Kiváló szelvény testvérünk jövetelét szívesen várjuk.

— **Földgáz-üzem.** A kisküküllővármegyei földgáz részvénytársaság elkészítette Bázna-fürdő berendezését földgázfűtés, főzés és világítás céljaira s az üzemet próbaképpen működésbe is hozta. Az ünnepélyes megnyitás a nyár folyamán a kormány tagjainak részvételével lesz. E hó folyamán a magyarsáros — dicsőszentmártoni vezeték is elkészül. Kisküküllővármegye közvetlen szomszédja Udvarhelyvármegyének. A székely anyaváros épen a héten foglalkozott egy nagyobb kölcsön felvételének ügyével, hogy világhamos telepét kibővítsse. Vajjon nem gondolt-e valaki a közel szomszédban levő olcsó földgázra?! Székelykeresztúr és az egy irányban eső községek bevonásával, talán nem is lenne oly lehetetlen dolog a földgázt, Székelyudvarhelynek szintén megszerezni?...

— **A predeáli román lak-tanya** mögött állandóan bezárva tartott és szigorúan őrzött faépületben — mint a Brassói Lapok írja — 8000 darab Manlicher fegyver van beraktározva azzal a titkos utasítással, hogy adott jelre azokat a brassómezei és fogarasi románság kezébe juttassák. Ezeket a fegyvereket Románia a balkáni háborúk kitörése idején Ausztria-Magyarországtól vásárolta meg. 60,000 darab kisselejtezett ilyen fegyvert szállított akkor monarchiának Romániának „ócska vas” jelzése alatt. Ugyanezen fegyvereket akarja ellenünk felhasználni — a kedves szomszéd...

— **Csoda történt!** Csoda. Olyan csoda, amit feljegyzés nélkül hagyni annyi volna, az mintha utókor a mai kornak egy nevezetes tényéről teljesen megfeledkezne s azt egyszerűen elhallgatná. No de hát hol van és mi-ben is rejlik az a csoda? Ne tessék valami nagy szenzációra gondolni. Ne. Mindössze annyi történt, de ez már igazán és egész komolyan megessett, hogy Székelyudvarhelyt az ezredéves emlék környékét felásták. Valóságos ásókkal ásták fel és bevetették fűmaggal s amilyen „kövér” időjárás mostanában jár, akárki meglássa — rövidesen zöld, szép zöld pázsint fogja díszíteni a hatalmas lánc szemekkel körülvelt emlékoszlopot, melyre régebb még turulmadár is tervezve volt. Boldogult Hargita Nándor! Milyen kár, hogy ezt a magasztos, szívet-lelket felemelő tény meg nem érhetted! Pihenj csendesesen művész barátunk! A Te mű alkotásodat az Országos Dalosok közelgő nagy hangversenye alkalmából meg is koszorúzzák...

— **Hamarai ülés.** A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara holnap (hétfőn) d. u. 4 órakor székelyházában Marosvásárhelyt teljes ülést tart.

— **Kötelező hírlapi hirdetések.** A Kuria jogegységi tanácsa a napokban tartott ülésében az összes hazai bíróságokat kötelező

döntvényt hozott, amellyel kimondta, hogy a részvénytársaságok kötelesek a közgyűlést megelőzően nyolc nappal a társaság igazgatósága által aláírt és a felügyelőbizottság által megvizsgált és aláírásával szintén ellátott mérleget és a rávonatkozó jelentést közzétenni. A Kuria kimondta, hogy a közzétételnek célja nemcsak az, hogy a részvényesek nyerjenek betekintést a vállalat ügyeibe, hanem a részvénytársaságok hitelezői és a társasággal viszonyban álló, vagy viszonyba lépni kívánó érdekeltek a mérlegből és a jelentésből a vállalat vagyoni helyzetéről mindenkor tájékozódhassanak. Az igazgatóság jelentését, melyet a közgyűlés elé terjeszt, nem kell közzétenni, azonban a mérleget és a mérlegre vonatkozó jelentést nyilvánosságra kell hozni.

— **A világszép Erdély** természeti ritkaságainak legdrágább kornája, fenséges ékköve a Székelyföld. Ha a természet e dús áldása érdem szerint érvényesülhetne, a székelység gazdasági válságát alig ha érezne. Hiszen bűvös hatású gyógyforrásai, csodás erejű fürdőtelepei és képzeletet felülmuló gyönyörű fekvésű nyaralóhelyi az egész világon páratlanok. E fürdők közül is kiváló, különösen mérsékelt hegyi, üdítő fenyves klímája, rendkívül erős radioaktivitása és különböző gyógyhatású ásványvizeivel a Székelyudvarhely közelében levő Homoródfürdő, melyet Nagysolymosi Koncz Ármin gyógyszerész áldozatkészséggel fejlesztett anélkül, hogy jótékony családias egyszerűségéből és olcsóságából kivetkőztetné. Az idén élénk szezonra van kilátás. Itt nyaral Dr Hermann Antal egyetemi tudós tanár is családjával, aki a székely néprajz szerkesztésének előleges munkatervét Homoródfürdön fogja elkészíteni.

— **Borbélykongresszus.** A borbély, fodrász és parókkészítő iparosok negyedik országos kongresszusukat és az ezzel kapcsolatos fésülést és kiállítást Kolozsvárott tartják. A három napra tervezett kongresszus augusztus 24-én lesz.

— **Kié legyen a magyar föld?** E nagy kérdését tárgyalja *Kövér György* 72. oldalán, nagy nyolcad rét alaku, *Toldi Lajos* főbizományában kiadott 2 K 80 filléres könyve, melyről a Budapesti Hírlap s több más előkelő fővárosi és vidéki ujság igen kedvező bírálatokat közölt. A füzet szerzőnél (Budapest V. Koháry u. 19B. III. 24.) megrendelhető.

— **Mikor nem felelős a munkaadó a munkás sérüléséért?** Egy felelősségi esetből folyólag a Kuria elvi jelentőségű határozatot hozott a munkaadó felelősségére vonatkozólag. A döntvényben kimondja, hogy a munkaadó nem felelős azért a sérülésért, melyet maga a munkás idézett elő azzal, hogy a testi épiségének biztosítása érdekében tett intézkedést figyelmen kívül hagyta.

— **Vívókurzus Brassóban.**

Bra sói tudósítónk jelenti: Kishaconi Szent Albert fővárosi vívómester és tornatanár vezetése alatt június 1-től három hónapig tartó nagy vívókurzus alakult. A város közönsége örömmel fogadta a vívómesternek azt a tervét, hogy állandóan Brassóban akar maradni, amely igen szerencsés gondolat, mert még állandó vívótanfolyamot nem tartottak és a város sem juthat egykönnyen hasonló diplomával rendelkező általános sporttanárhoz. A nagy intelligencia meg is mutatta azt, hogy egy neves mesternek tud állandó és erős munkát adni. Ugyanis a vívókurzusra olyan tömegesen iratkoztak be a hölgyek, a fiatalemberek és a férfiak, hogy mindennap délután négytől kilencig tizenötös turnusokban folyik a vívás. Mozgalom indult meg abban is, hogy kishaconi Szent Albertet egy most alakulóban levő általános sport klubnak vezetőjévé nyervek meg és így a Brassóban stagnáló sportéletet elősegítsék. A mostani vívókurzus végén, azaz augusztusban pedig Brassó város és Brassóvármegye előkelőségeiből alakult rendezőség jótékony célra nagy mulatságot rendez, amelyet megelőz majd a mester által rendezendő vívóakadémia... Ugyanezen a napon nagy automobil virágkorzó is lesz, hogy előszeretettüknek jelét adva, még jobban megörökítsék a Brassóban először rendezendő vívóakadémiát.

Maros-Vásárhely sz. kir. város felsőbb leányiskolája és leánygymnasia.

Felvételi hirdetmény.

Maros-Vásárhely sz. kir. város közönsége által fenntartott s 1907 óta meglévő felsőbb leányiskola és leánygymnasium a következő 1914—1915 iskolai évben már az újonnan épült modern, nagyszerű iskolaépületben folytatja működését.

Az épület úgy páratlanul kiváló egészséges elhelyezése, mint környékének szépsége, az épületnek célszerű beosztása, felszerelése s architektikus arányossága által nemcsak a város új épületei között, de messze vidékeken is a legszebbek között foglalhat helyet.

Az iskolával 80 tanulóra kényelmesen berendezett, megfelelő női igazgatással s felügyelettel ellátott internátus van összekapcsolva, mely első sorban a felsőbb leányiskolai és leánygymnasiumi tanulók teljesen megfelelő és megbízható elhelyezéséről és ellátásáról gondoskodik.

Az ellátás díja egész évre 600 K, a melyben a lakás, fűtés, világítás, tanári felügyelet, egészségügyi orvosi gondozás, élelmezés, mosás, fürdés, szóval mindaz benne foglaltatik, a mit teljes ellátás névvel szokás jelezni. Ezenfelül az internátusban az

iskolai tantervben foglalt idegen nyelvek tanulmányának ellenőrzése, illetve gyakorlására megfelelő képesítésű tanító- és nevelőnők vannak.

A zenét tanulók számára 6 rendezes zeneterem zongorával, esetleg egyéb szükséges hangszerrel ellátva a gyakorlásra megfelelő alkalmat nyújt s ellenőrzésben részesül.

A felsőbb leányiskola tanulói 15-korona isk. beiratási díjat és évi 60-korona tandíjat fizetnek, a leánygymnasiuméi 15-korona beiratási és 100-korona tandíjat.

Az I. osztályba lépők az elemi népiskola IV. osztályának bizonyítványát, születési anyakönyvi kivonatot s oltási vagy újraoltási bizonyítványt kötelesek bemutatni. A többi osztályba lépők az előző osztály bizonyítványát s a jelzett okmányokat mutatják be. A polgári leányiskola IV. osztályából a felsőbb leányiskola V. osztályába, ugyancsak szintén a leánygymnasium V. osztályába lépők felvételi vizsgálatot tesznek, melynek mértékét az igazgató adja meg. A gym. felvételi vizsgálat díja az V. osztályra 20 korona.

Ugy az iskolába, mint az internátusba jelentkezők a szülő, gyám, vagy ennek megbízottja kíséretében f. é. június 24—25—26-án, július 1—2-án, augusztus 28—29—30-án személyesen jelentkezhetnek az igazgatóságnál. Tanácsosabb a június-július havi jelentkezés a felvételhez szükséges előkészület miatt. A rendez iskolai beiratás szeptember 1-4-ig tart.

Írásbeli jelentkezések — az okmányok beküldése mellett — az egész nyári szünet alatt, az igazgatóság címére küldött levélbe történnek, a melyre választ ad, előjegyzést elfogad és internátusi tájékoztatót küld az igazgatóság, a mely egyuttal minden hozzáintéztet tudakozódásra készséggel szolgál utbaigazítással.

Címe: **A felsőbb leányiskola és leánygymnasium igazgatósága Maros-Vásárhelyt**

Nyomtatta és kiadja **BETEGH PÁL** könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt

Kilenc ablak 2 mtr magas, 1:10 széles, külső-belső, 5 ablakoz salu is, **teljes felszereléssel eladó.** Bővebb felvilágosítást ad: **Pál Ferenc** unitárius lelkész **Okládon** (Udvarhelyvármegye).

Ismerősei, jó barátai körében mindenki ajánlja a

„Székelyország“-ot!

Betegh Pál

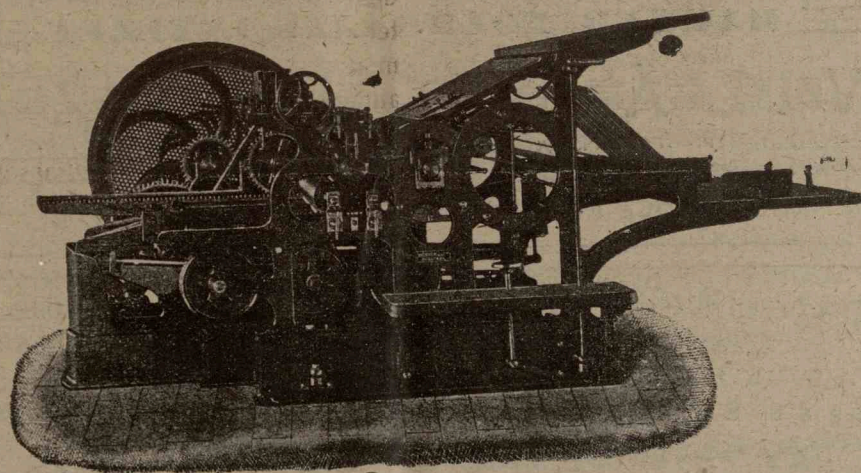
billamos erőre berendezett,
modern betűkkel, diszítések-
kel és különböző gépekkel

==== dúsan felszerelt ====

**könyvnyomtató és könyv-
kötő intézete,**

könyv- és újságkiadó vállalata

Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31. sz.

Készít mindenféle könyvnyomdai
munkát a legegyszerűbbtől a leg-
diszesebb kivitelig minimális ár

==== számitással. ====

Községi, körjegyzői, egyházi, tanügyi,
ügyévi, pégrehajtói és magánügyi
kész nyomtatványok székelyföldi leg-
nagyobb raktára.

**Vidéki megkeresésre azon-
nal válaszol. Költségjegy-
zékkel díjtalanul szolgál.**

Telefon 15. sz.

Telefon 15. sz.

Földbirtok-bérletek.

Ákosfalván 100 hold szántó, belsőséggel, gazdasági épületekkel.

Imecsfalván 180 hold szántó, 280 hold erdei legelő belsőséggel; mindkettő butorral vagy a nélkül haszonbérbe adó.

Értekezhetni: Dr **Szendrey Gábor** ügyvédnél Marosvásárhelyt, Eötvös József utca 15 sz. **Telefon 240. — Telefon 240.**

Eladó házak

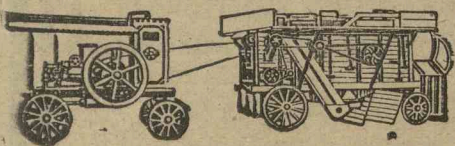
Néhai Koréh Gerelyné örökösei azonnal eladják a Kossuth-utca 4. számú és az Eötvös utca 1. szám alatt levő házakat. Értekezni lehet **Dr Macskásy Ignác** végrendeleti végrehajtóval Malom utca 20. szám alatt.

Eladó ház és telek.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 61. szám alatt levő épületes beltelek eladó. Bővebb felvilágosítást e lap kiadóhivatalától nyerhető. **1-3**

„A köztudatba ment át“
 hogy csakis

KÁLLAI LAJOS
 motorgyára

Budapest,
 VI., Gyár-utca 28. sz.

szállítja teljes jótállás mellett a leghíresebb motorcséplőkészleteket és magánjárműket.

Saját érdekében kérjen minden gazda díszfőárlapot, melyet ingyen és bérmentve küld a gyár.

Több 1000 valódi Kállai Lajos motoros cséplőkészlet működik az ország minden részében a legkitűnőbb sikerrel.

Javításmentes lefedések és falburkolások

Eternit

PALABÓL

Csak akkor valódi ha minden lapon az **Eternit** törvényileg védett szövetjegy dombornyomásban látható.

ETERNIT-MŰVEK HATSCHÉK LAJOS BUDAPEST VI. ANDRÁSSY-UT 33. GYÁR: NYERGESÚJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKÉT.

Elárusító: RIEMER K. GUSZTÁV, SZÉKELYUDVARHELYT

MAGYAR FÖLDRAJZI INTÉZET

VILÁGATLASSZA

SZERKESZTIK:

KOGUTOWICZ KÁROLY Dr és LITTKÉ AURÉL Dr.

130 térképlapja 100 fő és 210 melléktérképet tartalmaz, névjegyzéke pedig több, mint 130,000 helynevet.

E mű 16 füzetben lesz teljes, melyek havonta jelennek meg 8-8 térképet tartalmaznak.

Az egyedüli magyar nagy kézi atlasz, mely a művelt közönség minden ilyen atlaszsal szemben támasztható igényét kielégíti.

Ára a 16 füzetnek illusztrált és értékes szöveggel . . . korona 50-
 a füzetekhez való díszes félbörgyűjtőknak " 10-
 Megrendelhető a díszes félbörkötésű kiadás is (megjelenik 1914. októberben) " 60-

Három koronás havi részletfizetésre is kapható. Bővebb felvilágosítást, prospektust, mintalapokat stb. küldenek a könyvkereskedők vagy a kiadó Magyar Földrajzi Intézet Részvénytársaság Budapest, V. Rudolf-tér (Margithid, pesti hidfő.)

Aspirin

tabletták

fej és fogfájásnál, influenza, rheumátáknál stb. elismert fájdalomcsillapító szer. A valódi Aspirinnek sok az utánzója, azért kérjük, hogy az Aspirin „Bayer” tőle **Aspirin tabletták** atakájában szerezzék be. Eredeti csomagolás 20 tabletta 4 0,5 gr. 1 kor. 20 fill. Minden tabletta az Aspirin szó látható. Az Aspirin szó védjegyzett, tehát a törvények szerint, más cég nem jogosult készítményeit Aspirin névvel megnevezni.

Ujságpapiros kiló számára (nagyobb vételnél kedvezményes ár) olcsón kapható a „Székelyország” kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31. sz.

Vasárnapi Könyv

Kiadja az Országos Közművelődési Tanács

Minden héten egy füzet jelenik meg. **A Vasárnapi Könyv tartalma:** **Képek** és életrajzok a munka, a tudás, a történet kiváló egyéniségeiről. **Útleírás, földrajz, történet, Ipar, technika- és természettudomány.** Fizikai és vegyszertani ismeretek. Az ipari találmányok és újítások magyarázása. A modern technika vívmányai. Tájékoztató és fejlődő gazdasági élet új eszközeiről.

Hasznos tudnivalók. Az egészség megóvásáról, az élelmiszerekről. Népszerű törvényt magyarázatok. Egy példányt félévre 1 K 50 filléért minden szombaton bérmentve küld az **Országos Közművelődési Tanács** Budapest, IV., Ferenciek tere 3.

NEMESEK

UDVARHELYVARNEGYE NEMES CSALÁDJAI.

Szerkesztette: **Pálmay József** családtörténetíró Marosvásárhely. Magyarország Cimeres Könyvének ügyvezető szerkesztője. Ára füzve 16 K. Kapható **Betegh Pál** könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, családi címerekkel dúsán illusztrált mű, igen becses családtörténeti adatokat foglal magában.

Szemere Sászló

Madártani állomása

ZSÖGÖDFÜRDŐ
 Csikm.

A dermoplastikai preparálás minden ágában rendelkezésére áll a nagyközönségnek.

Szörmés vad
 minden nagyságig!